

AGROBIZNES KORXONALARIDA INNAVATSION BOSHQARUV VA STRATEGIYALARNI AVTOMATLASHTIRISH

Xo'jamova Latofat Asadullayevna

*"International school of finance technology and science" nodavlat oliy ta'lim
muassasasi "Iqtisodiyot va kompyuter injiniring" kafedrası o'qituvchisi*

Anotatsiya: Agrobiznes korxonalarida innovatsion boshqaruv va strategiyalarni avtomatlashtirish, ishlab chiqarish jarayonlarini yanada samarali va tezkor qilishga yordam beradi. Yashil iqtisodiyot sharoitida agrobiznes korxonalarini boshqarish masalasi zamonaviy iqtisodiyotda katta ahamiyat kasb etmoqda. Agrobiznes iqtisodiyotda ekologik barqarorlikni, resurslardan samarali foydalanishni, iqtisodiy rivojlanish va ijtimoiy farovonlikni muvozanatlashni maqsad qilgan iqtisodiy model sifatida ko'rib chiqiladi

Kalit so'zlar: agrobiznes, innovatsion, yashil iqtisodiyot, modernizatsiya, texnologiya, boshqarish, ishlab chiqarish samarasi.

Agrobiznes korxonalarida innovatsion boshqaruv va strategiyalarni avtomatlashtirish, ishlab chiqarish jarayonlarini yanada samarali va tezkor qilishga yordam beradi. Bunday avtomatlashtirish nafaqat samaradorlikni oshiradi, balki resurslardan foydalanishni yaxshilaydi, xarajatlarni kamaytiradi va raqobatbardoshlikni ta'minlaydi. Agrobiznes korxonalarida innovatsion boshqaruv va strategiyalarni avtomatlashtirishni joriy etish uchun quyidagi yo'nalishlar muhimdir:

1. Raqamli boshqaruv tizimlarini joriy etish

ERP tizimlari (Enterprise Resource Planning): Agrobiznes korxonalarida ishlab chiqarish, moliya, sotuvlar va boshqa jarayonlarni birlashtiruvchi raqamli tizimlar orqali boshqarishni avtomatlashtirish. ERP tizimlari yordamida barcha

resurslar, xarajatlar va ishlab chiqarish jarayonlari real vaqtda monitoring qilinishi mumkin.

CRM tizimlari (Customer Relationship Management): Mijozlar bilan aloqalarni samarali boshqarish uchun avtomatlashtirilgan tizimlar. Bunday tizimlar, mijozlar bilan munosabatlarni yaxshilash va marketing kampaniyalarini samarali o'tkazish imkoniyatini beradi.

2. Agroteknologiyalarni integratsiya qilish

IoT (Internet of Things) va sensorlar: Qishloq xo'jaligi ishlarida avtomatlashtirishni rivojlantirish uchun IoT va sensorlar yordamida yerning holatini, o'simliklar rivojlanishini, namlikni, haroratni kuzatish mumkin. Bu texnologiyalarni ishlab chiqarish jarayonlarida avtomatik tizimlar yordamida boshqarish imkoniyatini beradi.

Dronlar va robotlar: Poliz ishlarida, ekinlarni kuzatish va o'g'itlashda dronlar va robot texnologiyalaridan foydalanish orqali jarayonlarni avtomatlashtirish.

Prognozlash va qaror qabul qilish tizimlari: Sun'iy intellekt yordamida bozordagi talabni, narxlarini prognoz qilish va resurslarni tejash uchun qarorlar qabul qilish jarayonlarini avtomatlashtirish mumkin. Masalan, qishloq xo'jaligi mahsulotlarining hosilini oldindan prognoz qilish va ichki bozorimizdagi taqchillikni oldini olish, pestitsidlar va o'g'itlarni aniqlashda sun'iy intellektdan foydalanish.

Big Data (katta ma'lumotlar): Agrobiznesda katta hajmdagi ma'lumotlarni tahlil qilish va qarorlar qabul qilishda yordam beruvchi texnologiyalarni qo'llash. Bu texnologiyalar orqali ishlab chiqarish jarayonlarini optimallashtirish mumkin.

3. Tashkiliy va biznes jarayonlarini avtomatlashtirish

Loyihalarni boshqarish va rejalashtirish: Innovatsion boshqaruv tizimlari yordamida korxona resurslarini avtomatik ravishda rejalashtirish, maqsadlarni qo'yish va ularga erishish jarayonlarini boshqarish.

Loyihalar va strategiyalarni monitoring qilish: Korxona boshqaruv tizimi yordamida barcha jarayonlarni real vaqtda kuzatib borish, strategiyalarni baholash va kerakli o'zgarishlarni kiritish.

4. Xarajatlarni optimallashtirish va avtomatik hisob-kitob

Xarajatlar monitoringi: Tizimlar yordamida xarajatlar va foyda balansini doimiy kuzatib borish va avtomatik ravishda hisobotlar tayyorlash. Bu, biznesni boshqarishning samaradorligini oshiradi va xatoliklarni minimallashtiradi.

Moliya boshqaruvi: Agrobiznesda moliyaviy jarayonlarni avtomatlashtirish, masalan, daromad va xarajatlarni, soliqlarni va boshqa moliyaviy ko'rsatkichlarni avtomatik qayd etish.

Suvni tejash uchun avtomatik sug'orish tizimlari o'rnatilishi mumkin. Bunda sensörlar yordamida yerning namligini o'lchab, faqat zarur bo'lgan miqdorda suv beriladi, bu esa xarajatlarni kamaytiradi.

Xarajatlarni kuzatish va hisob-kitoblarni avtomatlashtirish imkonini beruvchi tizimlar yordamida, masalan, ishchi kuchi, materiallar va energiya sarfi aniq hisoblanadi. Bu orqali qo'shimcha xarajatlar aniqlanadi va kamaytiriladi.

Ma'lumotlar bazalari va ERP tizimlari: Tashkilotdagi barcha ma'lumotlarni bir joyga yig'ib, real vaqt rejimida tahlil qilish va boshqarish imkonini beruvchi ERP tizimlaridan foydalanish samarali bo'ladi. Bu tizimlar yordamida ishlab chiqarish jarayonlari va xarajatlar real vaqt rejimida kuzatiladi.

5. Boshqaruv qarorlarini optimallashtirish

Karorlarni avtomatik qabul qilish: Texnologiyalar yordamida biznes jarayonlari va operatsiyalarni tez va samarali boshqarish. Qarorlarni asoslash va yaxshilash uchun analitik vositalardan foydalanish.

Qayta aloqa tizimi: Boshqaruvning samaradorligini oshirish uchun, jamoa a'zolarining fikrlarini va takliflarini tizimli ravishda yig'ish va tahlil qilish.

Qarorlarni optimallashtirishda risk va noaniqlikni hisobga olish uchun ehtimoliy tahlil metodlari qo'llaniladi. Bu usul imkoniyatlarni va xavflarni

baholashda foydalidir. Ehtimoliy tahlil qaror qabul qilishda risklarni kamaytirishga yordam beradi.

Qarorlarni optimallashtirishda turli xil maqsadlarni bir vaqtning o'zida ko'rib chiqish mumkin. Masalan, xarajatlarni minimallashtirish yoki foydani maksimal darajaga yetkazish. Maqsadli funksiyalarni belgilash orqali optimal qarorlar qabul qilish mumkin.

Ko'p kriteriyali qaror qabul qilish: Bir nechta qaror kriteriyalarini hisobga olgan holda optimal qarorlarni tanlashni anglatadi. Bu usulda, qarorlar bir nechta omillar (xarajat, vaqt, sifat va h.k.) nuqtai nazaridan baholanadi va eng maqbul qarorlar tanlanadi.

6. Oqimlarni optimallashtirish va ishlab chiqarishni avtomatlashtirish

Logistika va ta'minot zanjirini boshqarish: Mahsulotlarni etkazib berish, yetkazib berish zanjirlarini avtomatik boshqarish va optimallashtirish. Bu, yetkazib berish vaqtini kamaytirishga va xarajatlarni qisqartirishga yordam beradi.

Innovatsion boshqaruv va strategiyalarni avtomatlashtirish agrobiznes korxonalarining ishlash samaradorligini oshiradi va bozor talablariga tez moslashish imkoniyatini yaratadi. Shu bilan birga, texnologik yondashuvlar ishlab chiqarishni yanada ekologik va barqaror qilishga yordam beradi.

Simulyatsiya usuli real dunyo sharoitlarini modellash va turli qarorlar qabul qilishni sinab ko'rish imkonini beradi. Bu usul yordamida qarorlarning natijalari prognoz qilinadi va risklar tahlil qilinadi. Masalan, ishlab chiqarish tizimlarida yoki moliya sohasida bu usul keng qo'llaniladi.

Xulosa

Xulosa o'rnida shuni aytish mumkunki agrobiznes korxonalarida mahsulot va xizmatlar innovatsiyasini boshqarish - izimlar yordamida xarajatlar va foyda balansini doimiy kuzatib borish va avtomatik ravishda hisobotlar tayyorlash. Bu esa biznesni boshqarishning samaradorligini oshiradi va xatoliklarni

minimallashtiradi. Agrobiznes sohasidagi innovatsiyalar ishlab chiqarish jarayonini, mahsulot sifatini, xizmatlarni va umumiy korxona samaradorligini yaxshilashga yordam beradi. Bu, o'z navbatida, korxonaning raqobatbardoshligini oshiradi va yangi bozorlar ochadi. Innovatsiyalarni boshqarish esa texnologiyalarni, jarayonlarni, xizmatlarni va mahsulotlarni uzluksiz rivojlantirishga qaratilgan kompleks yondashuvni talab qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. M. V. Vasilyeva, A. N. Ivanov "Agrobiznesda avtomatlashtirish va tizimni optimallashtirish" "Agrosanoat" nashriyoti, Moskva, 2022.
2. A. P. Mustafayev "Innovatsion iqtisodiyot" nashriyoti, Toshkent, 2022.
3. Nazarova F. Iqtisodiyotni erkinlashtirish sharoitida O'zbekiston agrar sektorini rivojlantirish istiqbollari. Iqtisod fanlari doktori ilmiy darajasini olish uchun dissertatsiya avtoreferati. T.: O'zBIITI. 2001.
4. <http://www.gov.uz>
5. <http://www.stat.uz>